

Національний
транспортний
університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Рівень вищої освіти *перший (бакалаврський)*

Дні занять, час занять, аудиторія: будуть доступні згідно розкладу
за посиланням <http://www.ntu.edu.ua/studentam/rozklad/>

Кафедра Господарського та транспортного права

Лекції проводить
Зав. кафедри Ключова Євгенія Миколаївна

Контактна інформація	електронна пошта klyucheva0711@ukr.net телефон кафедри: +380 (93) 038-18-72
----------------------	---

Адреса, номер аудиторії	Проспект Володимира Івасюка, 2, ауд. 413
-------------------------	--

Час консультацій	для денної форми навчання не передбачено навчальним планом; для заочної форми навчання в період заліково-екзаменаційної сесії після проведення лекційних занять за розкладом
------------------	--

Семінарські / практичні / лабораторні заняття проводить
Зав. кафедри Ключова Євгенія Миколаївна

Контактна інформація	електронна пошта klyucheva0711@ukr.net телефон кафедри +380 (93) 038-18-72
----------------------	--

Адреса, номер аудиторії	Проспект Володимира Івасюка, 2, ауд. 413
-------------------------	--

Час консультацій	для денної форми навчання не передбачено навчальним планом; для заочної форми навчання в період заліково-екзаменаційної сесії після проведення семінарських занять за розкладом
------------------	---

Анотація дисципліни

Дисципліна «Міжнародно-правові стандарти прав людини» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системи ґрунтовних знань про універсальні та регіональні міжнародно-правові стандарти у сфері прав людини, механізми їх реалізації, захисту та контролю за дотриманням на національному й міжнародному рівнях. Курс орієнтований на розуміння ролі міжнародного права прав людини як складової сучасного правопорядку та його впливу на національні правові системи.

Навчальна дисципліна ґрунтується на вивченні основоположних міжнародних актів, зокрема Загальної декларації прав людини, Міжнародних пактів ООН про права людини, Конвенції ООН проти катувань, Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, інших універсальних і регіональних договорів, а також практики міжнародних судових і контрольних органів. Значна увага приділяється стандартам, сформованим у межах системи Організації Об'єднаних Націй, Ради Європи, ОБСЄ та Європейського Союзу.

Особливий акцент робиться на: принципах універсальності, невідчужуваності, неподільності та взаємозалежності прав людини; змісті міжнародних стандартів громадянських, політичних, соціальних, економічних і культурних прав; міжнародно-правових гарантіях заборони катувань, дискримінації, незаконного позбавлення волі та втручання у приватне життя; діяльності міжнародних механізмів контролю, зокрема договірних органів ООН, спеціальних процедур Ради ООН з прав людини, Європейського суду з прав людини; ролі міжнародної судової та квазісудової практики у формуванні стандартів захисту прав людини.

Дисципліна сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти здатності аналізувати національне законодавство та правозастосовну практику крізь призму міжнародних стандартів прав людини, застосовувати міжнародно-правові норми у професійній діяльності та аргументовано використовувати практику міжнародних органів захисту прав людини.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система універсальних і регіональних міжнародно-правових норм, принципів, механізмів та інституцій, що регулюють забезпечення, захист і гарантування прав і свобод людини, а також практика їх застосування і тлумачення міжнародними судовими та контрольними органами у взаємодії з національними правовими системами.

Міждисциплінарні зв'язки: «Теорія держави та права», «Конституційне право», «Адміністративне право та процес»

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Модуль 1. Теоретичні основи міжнародно-правових стандартів прав людини

Тема 1. Поняття, природа та еволюція міжнародно-правових стандартів прав людини

У межах теми розкривається поняття міжнародно-правових стандартів прав людини та їх місце в системі міжнародного публічного права. Аналізується еволюція ідей прав людини від природно-правових концепцій до сучасних міжнародних договірних стандартів. Розглядається вплив історичних, політичних і соціальних факторів на формування міжнародних стандартів. Особлива увага приділяється універсалізації прав людини після Другої світової війни. Визначається значення міжнародних стандартів для розвитку національних правових систем. **Тема 2. Механізм та гарантії забезпечення прав людини**

Тема 2. Принципи міжнародного права прав людини та їх значення для національних правових систем

Тема присвячена аналізу основоположних принципів міжнародного права прав людини, зокрема універсальності, невідчужуваності, неподільності та взаємозалежності прав. Розглядається принцип недискримінації та рівності як базова засаднича категорія міжнародних стандартів. Аналізується принцип верховенства права у міжнародному вимірі. Окрема увага приділяється співвідношенню міжнародних принципів і національного суверенітету. Вивчається вплив міжнародних принципів на правотворчу та правозастосовну діяльність держав.

Тема 3. Система універсальних та регіональних міжнародних стандартів прав людини (ООН)

У темі досліджується система міжнародних стандартів прав людини, сформована в межах Організації Об'єднаних Націй. Аналізуються положення Загальної декларації прав людини та Міжнародних пактів про права людини. Розглядаються спеціалізовані конвенції ООН, спрямовані на захист окремих прав і категорій осіб. Вивчається роль Генеральної Асамблеї та Ради ООН з прав людини у розвитку стандартів. Окремо розглядаються механізми моніторингу виконання зобов'язань державами.

Тема охоплює аналіз регіональних систем захисту прав людини та їх особливостей. Розглядається європейська система захисту прав людини, заснована на Європейській конвенції з

прав людини. Аналізується роль ОБСЄ у формуванні стандартів у сфері прав людини та демократичних інститутів. Окрема увага приділяється праву Європейського Союзу у сфері прав людини. Порівнюються універсальні та регіональні механізми захисту прав.

Модуль 2. Механізми захисту прав людини та практика застосування міжнародних стандартів

Тема 4. Міжнародні судові та квазісудові механізми захисту прав людини

Тема присвячена аналізу міжнародних судових і квазісудових органів у сфері захисту прав людини. Розглядається правовий статус та компетенція Європейського суду з прав людини. Аналізується діяльність договірних органів ООН з прав людини. Вивчаються процедурні аспекти подання індивідуальних скарг. Окрема увага приділяється значенню рішень цих органів для держав-учасниць. Тема 5. Забезпечення права на свободу мирних зібрань.

Тема 5. Міжнародно-правові стандарти захисту окремих прав і вразливих груп

У темі розглядаються міжнародні стандарти захисту окремих прав, зокрема права на життя, свободу, справедливий суд та приватне життя. Аналізуються міжнародні гарантії захисту прав вразливих груп. Розглядається принцип спеціального захисту таких категорій осіб. Вивчається практика міжнародних органів щодо захисту прав цих груп. Окрема увага приділяється проблемам дискримінації та рівності.

Тема 6. Сучасні виклики та тенденції розвитку міжнародного права прав людини

Тема присвячена аналізу сучасних викликів у сфері міжнародного захисту прав людини. Розглядається вплив глобалізації, цифровізації та безпекових загроз на права людини. Аналізуються проблеми обмеження прав у надзвичайних і воєнних умовах. Вивчаються нові підходи до розвитку міжнародних стандартів. Окрема увага приділяється перспективам еволюції міжнародного права прав людини.

Методи контролю:

- тестовий контроль;
- письмові контрольні роботи;
- співбесіда за матеріалами розглянутої теми;
- письмове фронтальне опитування здобувачів вищої освіти на початку чи в кінці лекції;
- фронтальне, індивідуальне та комбіноване усне опитування;
- експрес-контроль;
- перевірка виконання завдань для самостійної роботи.

Підсумковий контроль досягнутих результатів навчання – **залік** в усній формі.

Джерела для вивчення дисципліни –

1. Електронний ресурс бібліотеки НТУ <http://lib.ntu.edu.ua/catalog/login.html>
2. Законодавство України <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Юр-Инфо - сайт для юриста: <http://www.yur-info.org.ua>
5. Європейський суд з прав людини: <https://www.echr.coe.int>
6. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України: <http://www.niss.gov.ua>
7. Сайт даних про організації системи ООН: <http://www.unsystem.org>
8. Сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій: <http://www.ier.com.ua>
9. Сайт Комісії міжнародного права: <http://www.un.org/law/ilc>

10. Сайт міжнародних договорів: <http://treaties.un.org/>
11. Сайт Міжнародного кримінального суду: <http://www.icc.org>
12. Сайт Міжнародного Суду ООН: <http://www.icj-cij.org>
13. Сайт ООН: <http://www.un.org/en/>
14. Урядовий портал (єдиний веб-портал органів виконавчої влади України): <http://www.kmu.gov.ua/control/>
15. Освітня сторінка сайт Ради Європи. <https://help.elearning.ext.coe.int/>

Оцінювання

Підсумкова оцінка вивчення дисципліни розраховується з використанням таких категорій

Контроль протягом семестру							Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
Модуль 1			Модуль 2			Модуль 3 (ІЗ)		
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6			
Для денної форми здобуття вищої освіти: - активність під час навчальних занять (відповідь під час усного опитування, дискусійного обговорення теми заняття, проблемних питань тощо за підсумком вивчення всіх тем в межах одного модуля, з урахуванням опрацювання питань тем, які виносяться на самостійну роботу) – <u>до – 15</u>; - поточні контрольні роботи (перевірка засвоєння теоретичного матеріалу в межах одного модуля) – <u>до 5</u>; - модульна контрольна робота № 1 – <u>до – 10</u>; - модульна контрольна робота № 2 – <u>до – 10</u>.						Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом	40	100
Для заочної форми здобуття вищої освіти: - активність під час навчальних занять (відповідь під час усного опитування, дискусійного обговорення теми заняття, проблемних питань тощо за підсумком вивчення всіх тем в межах дисципліни з урахуванням опрацювання питань тем, які виносяться на самостійну роботу) – <u>до – 40</u>.						20		

Критерії оцінювання: Додаток 1 до Положення про організацію освітнього процесу у Національному транспортному університеті
http://vstup.ntu.edu.ua/pro_orhanizatsiyu_osvitnoho_protsestu.pdf

Політика несвоєчасного проходження контрольних заходів.

Поточний та підсумковий контроль проводяться згідно з графіком освітнього процесу та встановленими Науково-методичною радою НТУ графіками. У випадку неявки здобувача вищої освіти на підсумковий контроль з поважних причин можливе індивідуальне проведення контролю в узгоджений з викладачем термін за наявності дозволу деканату факультету / директорату інституту. Повторне складання екзамену у випадку отримання незадовільної оцінки допускається не більше двох разів: один раз – викладачу, другий – комісії, яка створюється деканом факультету /

директором інституту.

При поданні індивідуального завдання пізніше встановленого терміну без поважної причини оцінка буде знижена на 10 %. Технічні проблеми (поломка обладнання, проблеми з друком) не є поважною причиною для несвоєчасного подання індивідуального завдання.

Політика перескладання. Упродовж тижня після оголошення результатів поточного контролю здобувач освіти може звернутися до оцінювача за роз'ясненням і/або з незгодою щодо отриманої оцінки. У випадку незгоди з рішенням оцінювача щодо результатів підсумкового контролю здобувач освіти може звернутися до оцінювача з незгодою щодо отриманої оцінки у день її оголошення. Повторне проходження підсумкового контролю з метою підвищення позитивної оцінки не допускається.

Політика відвідування та / або активності. Відвідування навчальних занять є обов'язковим для здобувача освіти. Невиконання здобувачем освіти завдань, що визначені індивідуальним навчальним планом практичних/семінарських/лабораторних занять, через відсутність на заняттях є підставою для прийняття рішення про недопущення до підсумкового контролю. За рішенням декана факультету / директора інституту передбачається надання можливості виконати пропущені завдання за індивідуальним графіком (але не пізніше, ніж до завершення підсумкового контролю).

Академічна доброчесність: http://vstup.ntu.edu.ua/polozhennyantu_dobroch.pdf

Порушеннями академічної доброчесності є:

- академічний плагіат;
- фальсифікація;
- списування;
- обман;
- неправомірна вигода;
- хабарництво.

При проходженні контролю (поточного або підсумкового) особа, яка проходить контроль, не має права використовувати будь-яку зовнішню (сторонню) допомогу. Якщо оцінювач підозрює особу, що проходить контроль, у використанні недозволених допоміжних засобів, він має право запропонувати їй вчинити дії, які б спростували підозру. У разі відмови від вчинення дій зі спростування підозри, списування, використання недозволених допоміжних засобів чи зовнішньої допомоги (обману) результат оцінюється як «незадовільно».

Поведінка в аудиторії. Ноутбуки та портативні пристрої можна використовувати **ВИКЛЮЧНО** з навчальною метою за вказівкою викладача. Неправомірне використання ноутбуків чи портативних пристроїв вважатиметься порушенням дисципліни, викладач має право ініціювати дії з унеможливлення їх використання.

В аудиторії забороняється вживання їжі, напоїв (за винятком води). Здобувачі вищої освіти та викладачі повинні дотримуватися етичних норм поведінки.

Здобувачам вищої освіти з обмеженими можливостями або особливими потребами слід до початку семестру звернутися до деканату факультету / директорату інституту та обговорити питання організації навчання.

При виникненні у здобувача вищої освіти проблем зі здоров'ям, які можуть заважати навчанню, слід звернутися до медичного закладу та повідомити про це деканат факультету / відповідний підрозділ інституту.

Скарги, пропозиції, зауваження та повідомлення про наявність конфліктних ситуацій в рамках

освітніх програм здобувачі можуть надсилати на електронну адресу general@ntu.edu.ua або скористатися скринькою довіри, яка розміщена при вході в університет.

Електронна скринька для звернень до психологічної служби: philosophy@ntu.edu.ua.

Канали зв'язку з розробником силабуса:

електронна пошта klyuyeva0711@ukr.net

телефон кафедри: +380 (93) 038-18-72

Рекомендована література:

1. Ахтирська Н.М., Касько В.В., Маланчук Б.А., Мелікян А., Пошва Б.М., Фулей Т.І., Шукліна Н.Г. Застосування в Україні європейських стандартів протидії жорстокому поводженню і безкарності: науково-практичний посібник для суддів / за заг. ред. проф. В.Т. Маляренка. К.: К.І.С, 2011. 320 с.
2. Забезпечення прав інвалідів в Україні: теоретичні і практичні засади адміністративно-правового регулювання: монографія / О.В. Паровишник. Харків: Право, 2016. 264 с.
3. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності : навч. посібник / Кол. авт.; за ред. д.ю.н., доц. В.О. Боняк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 224 с.
4. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності: навч. посібник. –2-е вид. перероб. і доп. / Кол. авт.; за ред. д.ю.н., доц. В.О. Боняк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2018. 260 с.
5. Права людини в Україні: перше півріччя 2015: наукове видання / за ред.: А.Б. Благої, О.А. Мартиненка / Українська Гельсінська спілка з прав людини. Київ, 2015. 184 с.
6. Сердюк І.А. Основи теорії правоохоронних відносин: монограф. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2010. 196 с.
7. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: науково-метод. посібник для суддів. 2-ге вид. випр., допов. К., 2014. 208 с.
12. Червяцова А.О. Право на життя та заборона катувань у рішеннях Європейського суду з прав людини: аналіз судової практики за статтею 2 і 3 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: навч. посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 308 с.
13. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.
14. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 168 с.
15. Петрецька Н.І. Права людини в національному та європейському контекстах. Підручник. – Київ. 2018. – 482 с

Додаткова:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду» від 1 грудня 1994 р. № 266/94-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0106-96>
3. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV // Електронний ресурс [Режим доступу]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
4. Постанова Верховної Ради України «Про засади державної політики України в галузі прав людини» від 17 червня 1999 р. № 757-XIV // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/757-14>

5. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 217 А (III) від 10 грудня 1948 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

6. Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. (із змінами, внес. Протоколом № 11) // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>